

АЙДАЧИЧ ДЕЯН

доктор філологічних наук, професор, Інститут студій класичних і славістики, філологічне відділення, Гданський університет, Польща. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4098-4660>

AJDAČIĆ DEJAN

Doctor of Philology, Professor, Institute of Classical and Slavic Studies, Department of Philology, University of Gdańsk. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4098-4660>

ВАХНІНА ЛАРИСА

кандидатка філологічних наук, завідувачка відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1030-7140>

VAKHNINA LARISA

a Ph.D. in Philology, a head of Ukrainian and Foreign Folkloristics Department at the National Academy of Sciences of Ukraine M. Rylskyi Institute for Art Studies, Folkloristics, and Ethnology. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1030-7140>

КАРАЦУБА МИРОСЛАВА

кандидатка філологічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4836-9264>

KARATSUBA MIROSLAVA

a Ph.D. in Philology, a senior research fellow of Ukrainian and Foreign Folkloristics Department at the National Academy of Sciences of Ukraine M. Rylskyi Institute for Art Studies, Folkloristics, and Ethnology (Kyiv, Ukraine). ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4836-9264>

Бібліографічний опис:

Айдачич, Д., Вахніна, Л., Карацуба М. (2021) Міжнародна наукова конференція «Питання термінології в сучасній славістичній фольклористиці». *Народна творчість та етнологія*, 4 (392), 110–113.

Ajdačić D., Vakhnina L., Karatsuba M. International Scientific Conference *Issues of Terminology in Contemporary Slavic Folklore Studies. Folk Art and Ethnology*, 4 (392), 110–113.

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ СЛАВІСТИЧНІЙ ФОЛЬКЛОРИСТИЦІ»

19 жовтня 2021 року в режимі онлайн відбулася Міжнародна наукова конференція «Питання термінології в сучасній славістичній фольклористиці». Науковий захід був про-

ведений Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України спільно з Комісією з дослідження слов'янського фольклору при Міжнародному комітеті славистів, Українським комітетом славистів та Українським комітетом Міжнародної асоціації з дослідження та поширення слов'янських культур.

Вітальне слово виголосила голова Українського комітету Міжнародної асоціації з дослідження та поширення слов'янських культур (ЮНЕСКО), академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директор ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України **Ганна Скрипник**. Вона, зокрема, акцентувала на актуальності проблематики Міжнародної наукової конференції для сучасної гуманітаристики. Участь у пленарному засіданні взяв віце-президент НАН України, академік НАН України **Сергій Пирожков**, який відзначив активну позицію ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України в міжнародному науковому співробітництві у сфері спільних міжакадемічних проєктів, участі в міжнародних форумах та едиційній діяльності. Голова Українського комітету славистів, почесний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського академік НАН України **Олексій Онищенко** зауважив, що ІМФЕ ім. М. Т. Рильського є одним із провідних славистичних центрів в Україні. Співробітники беруть активну участь у щорічних славистичних міжнародних наукових конференціях у Науковій бібліотеці України імені В. І. Вернадського, у міжнародних з'їздах славистів, зокрема на останньому XVI Міжнародному з'їзді славистів (Белград, 2018) виступили з науковими доповідями на секційних засіданнях і були також організаторами (О. Микитенко, Л. Вахніна) тематичного блоку, присвяченого термінології. Ця міжнародна подія в галузі славистики стала важливим кроком у підготовці до XVII Міжнародного з'їзду славистів (Париж, 2023). На відкритті конференції виступив голова Комісії з дослідження слов'янського фольклору при МКС проф. Гданського університету **Деян Айдачич**. Науковець зазначив, що підготовка та проведення цього міжнародного заходу стали можливими завдяки допомозі членів комісії, представників України. Він висловив щире подяку голові оргкомітету – директорові ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України академіку Ганні Скрипник.

У програмі конференції заявлено 45 доповідей. Було представлено 26 виступів науковців з України (Київ, Львів, Одеса), Білорусі (Мінськ), Польщі (Гданськ), Сербії (Белград) і Словаччини (Братислава).

На пленарному засіданні (модератор – завідувачка відділу української та зарубіжної фольклористики ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України **Лариса Вахніна**) більшість доповідей торкалася термінологічних підходів у сучасному науковому дискурсі.

Акад. **Ганна Скрипник** (Київ) присвятила доповідь питанню взаємодії різних дисциплін, пов'язаних із вивченням народної культури – фольклористики, етнології, антропології; указала на приклади паралельного використання, конкуренції і поступового витіснення певних термінів в історії українських академічних досліджень. Як директор ІМФЕ, вона також висвітлила поточну діяльність Інституту в галузі славистичних студій.

Катарина Женьюхова (Братислава) зупинилася на визначенні термінів, що їх словацькі фольклористи використовували для прозових текстів, де був присутній мотив зустрічі людини з демонічними силами, назвавши різні підходи до їх класифікації.

Бошко Сувайджич (Белград) розглянув підходи до аналізу фольклорних текстів з позицій теорії медіа та комунікації, а потім проаналізував різні терміни, такі як «народна література» / «література усного походження», «бугарштиці», «фольклор» і «фольклористика» тощо.

Людмила Єфремова (етномузиколог) (Київ) вказала на проблеми, які виникають у термінології через безсистемність, двозначність, недоречне залучення модних термінів, і як автор

переліку скорочень для видань українських народних пісень, навела приклади відхилень від цієї системи.

Леся Мушкетик (Київ) розповіла про фольклористичну термінологію у світлі теоретичних робіт Веселовського, Грушевського, Цанкова, Грици та інших науковців, навівши приклади переважно з фольклорних матеріалів угорсько-українського прикордоння на Закарпатті.

Ігор Юджін (Київ) присвятив доповідь темі функціонування паремій у контексті мерології, аналізуючи українські прислів'я з компонентом предмета або частини тіла.

Василь Сокіл (Львів) звернув увагу на українські терміни «легенда» і «переказ», відкинувши уявлення про достовірність оповіді як показовий елемент щодо казкової прози. В. Сокіл детально проаналізував класифікацію фон Сіда, завдяки якій до вжитку ввійшли терміни «меморат» і «фабулат».

Ганна Сокіл (Львів) приділила увагу найменуванням повстанських пісень («бандерівські», «партизанські», «повстанські») і пояснила аспекти їх функціонування та необхідність більш точного визначення, яке дасть змогу уникнути плутанини в термінології.

Лариса Вахніна (Київ) представила наукові збірники, енциклопедичні видання, монографії, видані Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Національної академії наук України, акцентуючи на термінологічному аспекті в пропонованих публікаціях.

Після пленарного засідання учасники конференції виступили з доповідями на трьох секціях, на яких головували Деян Айдачич, Мирослава Карацуба та Оксана Микитенко.

Деян Айдачич (Гданськ) звернувся до виступу Світлани Толстої про лексику прозового фольклору, аби підкреслити необхідність аналізу використання імен в певні історичні епохи, наводячи приклади сербських, російських і польських назв казок у ХІХ ст.

Тетяна Лук'янова (Мінськ), поряд з прикладами паралельного використання термінів «традиція» і «легенда», продемонструвала їхнє залучення у фольклорних текстах, виступивши на підтримку використання терміна «легенда», демонструючи як позитивні, так і негативні сторони запропонованого підходу.

Оксана Шалак (Київ) описала «пісні шуліки» із записів в околицях Вінниці в контексті жіночого ритуалу переслідування чорним птахом домашніх птахів у перший день Великого посту, підкресливши їхню архаїчність і звернувшись до історії запису.

Тетяна Шевчук і **Василь Балушок** (Київ) об'єднали фольклорні та історичні знання, проаналізувавши клятви з елементами присяги в різних культурах, підключивши до аналізу українські записи з ХІV по ХVІІ ст. і професійну літературу.

Людмила Іваннікова (Київ) звернулася до записів із плакатів, лозунгів і мемів, зафіксованих під час політичних акцій протесту в містах України.

Микола Дмитренко (Київ) представив професійний шлях українського фольклориста Олексія Дея (доповідь приурочена до сотої річниці з дня народження визначного українського фольклориста), звернувшись до його польових досліджень, виданих збірників, авторських книжок, підсумувавши внесок ученого до розвитку термінологічної системи в українській фольклористиці.

Галина Коваль (Львів) вказала на різні типи формул в українській народній поезії, підкресливши їхні функції на позначення ситуацій, характерів і етностилістичних рис.

Олена Чебанюк (Київ) проаналізувала найменування з народної і наукової термінології календарно-обрядового фольклору Чернігівської та Брянської областей.

Мирослава Карацуба (Київ) присвятила свій виступ жанру народних балад і їхніх особливостей у світлі досліджень південнослов'янських фольклористів.

Лідія Козар (Київ) об'єднала в доповіді творчість двох видатних українських фольклористів – записи пісень відомого народознавця Тадея Рильського з Романівки і їхню редакцію у виданні Олексія Дея.

Оксана Микитенко (Київ), виходячи з англійських термінів дослідження порубіжжя, ідентичності, ситуативної належності, звернулася до їхніх суголосних слов'янських реалій і застосувала міждисциплінарний підхід до аналізу цієї проблеми в етнологічних дослідженнях.

Оксана Кузьменко (Львів), звертаючись до поєднання семіотики, лінгвістики, етнолінгвістики та фольклору показала, спираючись на праці дослідників Бартмінського, Неклюдова, Коваль-Фучило і Микитенко, необхідність вживання терміна «фольклорні концепти», продемонструвала багату базу мотивів із зазначенням екзистенційних, суб'єктивних, емоційних концептів.

Наталія Петрова (Одеса) запропонувала до розгляду принципи варіативності та імпровазації на прикладах весільних реалій кінця ХХ ст. в Одеській області.

Марина Олійник (Київ) звернулася до ранніх праць Олени Пчілки про «вишиванки», показавши, як українська назва «вишиванка» пов'язана з прикрасами на сорочках та інших тканинних виробках. Аналіз серії досліджень на тему і словникового матеріалу дає змогу порівняти колишнє й нинішнє бачення «вишиванки».

Тетяна Броварець (Київ) запропонувала затвердити термін «креолізовані фольклорні тексти», а також представила свій каталог із записами, розділами та елементами описів українських зразків вишивки різноманітних регіонів у ХІХ – першій половині ХХ ст.

Ірина Потапенко (Київ) розповіла про фольклорні фестивалі, які об'єднують спів, інструментальні концерти, виконання народних обрядів і колядок, демонстрацію народних промислів, гастрономічні свята для різних вікових груп.

На заключному пленарному засіданні голова комісії з дослідження слов'янського фольклору при МКС проф. **Деян Айдачич** наголосив на важливості питань, порушених у виголошених на конференції доповідях для розвитку фольклористики та славістики, і той факт, що конференція сприятиме розширенню міжнародних наукових взаємин. Він висловив слова подяки організаторам конференції. **Лариса Вахніна** подякувала всім доповідачам, дирекції ІМФЕ, членам оргкомітету, окремо відзначила діяльність наукового секретаря Мирослави Карацуби та інформаційно-технічне забезпечення за участю Олександра Головка.

Із заключним словом виступила і науковий секретар заходу **Мирослава Карацуба**, підбивши підсумки роботи конференції.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського планує друковане видання матеріалів конференції.